

JLS-Nytt

Jämtlands Lokalhistoriker och Släktforskare

Nr 1 vers 2 - 2013

Årg. 34 Nr 132

Jämtlands lokalhistoriker och släktforskare (JLS) och föreningen DIS-MITT inbjuder tillsammans med Riksarkivet, Landsarkivet i Östersund till

Släktforskningens dag lördagen den 16 mars kl 11-16

Öppet hus på Landsarkivet i Östersund

11.30-12.30 Arkivarie Finn Karlsen, Statsarkivet i Trondheim, håller föredrag om hur man söker i norska Digitalarkivet och i Trondheimsdatabasen i *Rumarsalen*.

12.45-14.00 "Fullständiga rättigheter". Manne Mosten berättar om Östersunds krog- och nöjesliv under 300 år. *Rumarsalen*.

14.15-15.00 George Hansson, Landsarkivet i Östersund, visar hur man forskar om soldater med hjälp av Landsarkivets databas gällande Jämtlands regemente. *Rumarsalen*.

Våra norska kollegor kommer under dagen att hjälpa till med forskning i de norska databaserna. *Berglundrummet*.

JLS och DIS-MITT visar olika släktforskarprogram under dagen. *Hoffmansrummet*.

Forskarsalen är öppen för forskning och frågor.

Fika serveras under hela dagen. Lotteri!

Kallelse till årsmöte 2013

Jämtlands lokalhistoriker och släktforskare

Tisdag den **2** april klockan 18.00

Landsarkivet (ÖLA), Arkivvägen 1

Sedvanliga årsmötesärenden. Handlingar utdelas på mötet

Motioner skall vara inskickade senast den **2** mars

Fika

Peter Sjölund, Härnösand, kommer att berätta om *Släktforskning och DNA-teknik*

Välkommen!

Ordförande

Kerstin Ellert, Näcksta 276
830 23 Hackås, 063-77 02 21
kerstin.ellert@bredband.net

Vice ordförande

Ingegerd Richardsson
Sollidenv. 73, 831 43 Östersund
063-12 30 52
ingegerd.richardsson@gmail.com

Sekreterare

Pia Björnhed, Allégatan 20 K
831 37 Östersund, 063-10 27 76
pia.bjornhed@comhem.se

Kassör

Maud Tornving, Nyponvägen 21
831 62 Östersund, 063-10 19 41
tornving@telia.com

Ledamöter

Kerstin Grahn
Brogränd 22 A, 831 41 Östersund
063-51 94 25
kerstin.e.grahn@gmail.com

Kurth Malmberg, Gärde 220
834 98 Brunflo, 063-205 92
kurthmalmberg@hotmail.com

Ersättare

Brita Brännström, Hallonv. 27
831 62 Östersund, 063-12 62 25
hob.brannstrom@spray.se

Björn Holmström, Ugglev. 7
831 62 Östersund, 063-51 96 67
bjorn.holmstrom@passagen.se

Wido Lith, Räntmästarv. 6,
832 44 Frösön, 063-51 37 19
jbwilith@hotmail.com

Adjungerad Dis-mitt representant

Bo Svartholm, Frimans Väg 18
832 54 Frösön, 063-442 86
jamtrotter@gmail.com

Revisorer

Villy Wiklund, 063-12 03 81
Örjan Löf, 063-51 93 88

Revisorsuppleant

Elsa Åsberg, 063-12 08 18

Redaktör o webbredaktör

Bo Svartholm, Frimans v 18
832 54 Frösön
063-44286, 070-627 6073
jamtrotter@gmail.com

Redaktionsgrupp

Inger Jonasson, Roddarv. 14 C
831 52 Östersund, 063-51 27 32
inger.jonasson@comhem.se

Margareta Olsson, Ärtvägen 120
831 62 Östersund, 063-12 15 47
margareta.olsson@lillsjon.net

Valberedning

Gun-Marie Blomqvist, 063-12 33 91
Urban Leijon, 063-75 30 73
urban.leijon@hem.utfors.se

Träffvärdar

Kerstin Ahlström, 063-10 97 19
Gun-Marie Blomqvist, 063-12 33 91
Inger Jonasson, 063-51 27 32
Wido Lith, 063-51 37 19
Sig-Britt Wahlström, 063-12 68 49

Programgrupp

Brita Brännström, 063- 12 62 25
hob.brannstrom@spray.se
Mary Öhrbom, 070-388 9966
mary1494@hotmail.com
Inger Broman, 063-12 82 92
inger.broman@telia.com

Medlemsavgift 2013

Fullbetalande medlem 175:-
Familjemedlem och ungdom
(under 25 år) 50:-
JLS plusgiro 28 91 92-7 samt
bankgiro 715-6706.
Önskas tidskriften istället som
PDF-dokument (i färg) kontakta
kassören (se ovan).

Sid

3	Ordföranden har ordet.
4	Goda land för emigranter
5	Efterlysning Lugnvik
6	Herr Ola i Trång
7	Skarprättaren
8	Nytt på ÖLAs datorer
9	Inbjudan ättlingsträff
10	För novisen
11	Presentationer
12	Kommande program

Hemsidesadress

www.genealogi.se/jamtland

Besöksadress:

Landsarkivet, Arkivvägen 1

Postadress: c/o Riksarkivet,
Landsarkivet i Östersund, Arkivvä-
gen 1, 831 31 ÖSTERSUND

JLS-Nytt utkommer 4 gånger/år, cirka den 20:e i månaderna februari, maj, augusti och november. Artiklar, efterlysningar mm skickas till någon i redaktionsgruppen via e-post eller vanlig post. OBS! ange alltid källorna till de inskickade artiklarna.

Tips och idéer om innehållet tages tacksamt emot.
Manusstopp till nästa nr är 20 april 2013.

Eftertryck av texter endast med författarens tillåtelse.
Redaktionen förbehåller sig rätten att redigera insända bidrag.

Upplaga 330 ex

Ansvarig utgivare är Kerstin Ellert
Näcksta, Hackås
Redaktör: Bo Svartholm, Frösön
Tryck: Daus tryckeri Östersund

Ordföranden har ordet

Det nya året har nu varit igång några veckor. Vintern är vacker och kall. Kylan gör att många sätter igång med släktforskningen igen. Fast - visst är släktforskning också att prata med släktingar och vänner när Du träffar dem under julhelgen. Du kan få nya infallsvinklar att forska vidare på och uppmuntran.

Vi har inbjudit Peter Sjölund till JLS årsmöte den 2 april. Han är ordförande i Härnösands släktforskare och expert på DNA-forskning. Det ska bli intressant att höra hans föredrag.

Apropå européernas ursprung så visar de senaste rönen i genforskning och arkeologi att vi vita européer kommer från Afrika. Vi är alltså vita "negrer". Undrar vad rasbiologiska institutet sagt om detta på 20- och 30-talet när de forskade på svenskarnas rasrenhet.

Lasse Berg skriver i boken "Gryning över Kalahari": Afrika är sedan minst fem miljoner år vårt hem. Då började Afrika torka ut och de stora skogarna krympte. Vårt eget släkte HOMO uppstod där för ca 2,5 miljoner år sedan. I Kalahari finns bushmännen eller san-folket som de egentligen heter. Genetiskt sett är de en av jordens äldsta folkgrupper och de lever fortfarande som de tidigaste människorna gjorde – av att samla det som naturen ger. En liten grupp homo sapiens, 10 000-20 000 individer, som levde i Afrika för 150 000 år sedan spred sig ut över hela jordklotet och förändrade det helt och hållet. Under 100 000 generationer har människosläktet levt som samlare. Det livet har skapat våra kroppar, vår hjärna och dess tänkande och våra medfödda moraliska känslor. På bara några hundra generationer har vi radikalt lagt om vår invanda tillvaro. Vi har blivit jordbrukare, skapat städer och civilisationer. I boken diskuteras de olika fynden som bevisar människans ursprung.

Intressant är också att vi har gener från neandertalarna Enligt en artikel i Science från maj 2010 (Neanderthal genome project) delar neandertalarna mer genvarianter med dagens människor i Europa och i västra delarna av Asien än med nutida människor från Afrika. En teori är att genflödet från neandertalarna till förfäderna till de europeiska och asiatiska folkgrupperna uppstod innan homo sapiens spred sig vidare till övriga Europa och Asien. En annan teori är att genflödet från neandertalarna härstammar från Europa och sedan spred sig vidare till de västra delarna av Asien. Hos de som har sitt ursprung i Eurasien är det ända upp till omkring fyra procent av generna som härstammar från neandertalarna. Neandertalarna och homo sapiens måste därför ha haft sexuellt umgänge med varandra. Kartläggningen är unik eftersom den bygger på mycket gammalt DNA. Källan är neandertalaren från Kroatien, Spanien och Ryssland med en genomsnittsålder på 40.000 år. Det har krävts helt nya metoder för att utvinna tillräckligt med DNA och sedan förhindra att det förorenas. En frågan man kan ställa sig är: Vad är egentligen rasrenhet?

Det är nu nytt år. Vi hoppas Du blir kvar som medlem även 2013 och betalar in medlemsavgiften på 175:- (familjemedlem 50:-) så snart som möjligt. Du får då delta i vårt rika utbud av medlemsaktiviteter. Välkomna till våra kommande medlemsträffar och till årsmötet.

Kerstin Ellert

”Goda land för emigranter”

För något halvår sedan fick jag i uppdrag av en bekant, att undersöka var hans utvandrade släktingar hade hamnat i USA. Några hade bosatt sig i Minnesota i slutet på 1800-talet och jag sökte i Länsbiblioteket katalog för att få lite bakgrundsinformation. Där hittade jag en bok med titeln ”Den nya Svenska Kolonien i Minnesota - Nord-Amerika”. Den var skriven av H. Mattson, en s.k. Landagent år 1872, och beskrev vad en emigrant kunde vänta sig i det nya landet.

Hans avsikt var inte att skriva om emigrationen i allmänhet, eller att råda eller avråda, utan att vända sig till den som redan hade beslutat sig för att resa. Detta i hopp om att kunna förmå dessa att bosätta sig i en stat, vars klimat, jordmån och andra förhållanden är gynnsamma för den skandinaviska jordbrukaren. En del skrifter hade utmålats sina favoritställen nästan som paradiset men detta tar han avstånd ifrån. Ty varken i Minnesota eller på något annat ställe blir den fattige nybyggaren befriad från besvär, mödor eller försakelser.

Varför skulle nu svensken välja Minnesota. Utom den stora tillgången till fruktbar jord, var landskapet omväxlande med berg och dalar, skogar och slätter, vackra fiskrika insjöar och brusande floder. Klimatet var hälsosamt och passande för nordbon, trots den stränga vintern. Det hade visat sig att de invandrare som valt ett sydligare klimat, fått sjukdomar och till och med en för tidig död.

Författaren nämner att för endast 20 år sedan (ca 1850) var Minnesota en obebodd vildmark och ett favorithem för åtskilliga indianstammar, som ostörda strövade omkring på sina jakter.

Nu hade emigrationen och civilisationen utträngt dem till det mera fjärran västern. Något mer är inte skrivit om detta, men man kan ju anta att mötet mellan ursprungsbefolkningen och invandrarna inte gick helt friktionsfritt.

För att visa hur statens utveckling går i allt snabbare takt följer en del statistiska uppgifter. Exempelvis har den uppodlade arealen blivit nästan 1000 gånger större mellan år 1850 och 1870. På denna areal odlas i huvudsak vete och därefter havre och majs. På grund av höga transportkostnader, vilket minskar förtjänsten av veteodlingen, erbjuds kreatursavel och ullproduktion längre bort från avsättningsorterna. Utvecklingen nämns också fabriker eftersom staten Minnesota har många vattenfall som kan driva kvarnar och maskiner. När han visar statistik på befolkningsutvecklingen måste man imponeras. Från att ha varit ca 5000 personer år 1849 har den ökat till aktningvärda 440 000 på 20 år. Av denna folkmängd är nästan 1/4-del skandinaver. Även järnvägsbyggandet har byggt ut i ett snabbt tempo då 190 mil järnväg har tagits i bruk på 7 år och utbyggnaden fortsätter.

Den mark som agenten erbjuder ligger i anslutning till järnvägen mellan städerna Saint Paul och Duluth, den s.k. ”Lake Superior & Mississippi järnvägen”. Den förbinder Mississippifloden med de stora sjöarna i norr och vidare till Saint Lawrencefloden och ut i Atlanten. Vid den norra halvan av järnvägen erbjuds mark som är beväxt med skog och är därför inte lika lätt att odla. Den ”fattige nybörjaren” rekommenderas den jorden för ett jordbruk i mindre skala. Jordmånen är i huvudsak sandblandad svartmylla och i allmänhet beväxt med lövskog. Särskilt skall märkas att den är stenfri. Om man tror sig trivas bättre på slättlandet eller prärien finns lämpliga platser väster om Mississippifloden.

All jord i USA tillhör ursprungligen staten. Regeringen kan avstå den på olika sätt till enskilda personer och bolag, dels till försäljning till ett billigt pris och dels till skänks. Det sistnämnda kräver att man bebor marken under 5 år enligt den så kallade homesteadlagen. Dessutom kan större sträckor skänkas till enskilda stater, korporationer och bolag. Detta för att främja nyttiga förbättringar

inom landet. På detta sätt har de s.k. järnvägslanden uppkommit. Marken är uppdelad i sektioner på 1 mile i fyrkant. På en bredd av 17 mile på var sida av järnvägen äger järnvägsbolaget varannan sektion (1 mile = 1608 meter). Det är denna mark som nybyggaren erbjuds till ett lågt pris. De övriga landet längs järnvägen är nästan helt och hållet upptaget av nybyggare, och mest svenskar. Därför behöver den som köper järnvägsland inte befinna sig i ödemarken utan i närheten av en färdig järnväg och mitt ibland andra svenska nybyggare.

För närvarande, 1870-talet, får man ett lågt pris för sina produkter. Då är närheten till avsättningsorten en stor fördel. Därför lönar sig inte arbetet att odla långt ut på prärien då transportkostnaden blir alltför hög. Däremot kan man odla majs,

vete, potatis och andra grönsaker med större avkastning. En del mark passar även till boskapsavel och köttproduktion eftersom det finns god tillgång till vatten för djurens välbefinnande.

Vad kostar då marken? Den säljs endast till verkliga nybyggare i stycken om 40 eller 80 acres (1 acre = 4047 m²) per familj mot kontant betalning eller en lång betalningstid. Priserna på jorden varierar från 3 till 7 dollar per acres, beroende markens beskaffenhet och på närheten till järnvägen. Den vanliga avbetalningstiden är på 8 år med 7 % ränta.

För den som inte har avsikten att köpa mark berättar författaren om den stora potentialen som finns i fabriker, skogsavverkning och sågverk mm. De vanliga arbetslönerna är för timmermän och snickare 2½ till 3 dollar per dag, smeder 2 till 3 dollar och

grovarbetare 1½ till 2 dollar per dag. På denna lön håller sig arbetaren själv med kost vilket motsvarar ¼ till ⅓ av lönen. ”Goda” tjänstepigor erhåller mellan 8 till 12 dollar per månad, med allting fritt.

Boken avslutas med att än en gång beskriva landet med de stora möjligheterna. Författaren är ju en agent som vill sälja mark. Han beskriver slutligen att på några resor kommer järnvägsbolaget skicka med en tolk. Det finns också tolk vid framkomsten. I övrigt när det gäller resan till Minnesota hänvisas till reseagenten i Sverige.

Ni som läser detta kanske blir sugna att pröva lyckan i Amerika. Tänk då på att den refererade boken är från 1872.

Ture Andersson

Efterlysning

Hembygdssföreningen Gamla Lugnvik håller på att arbeta fram en bok om Lugnviks historia och utveckling till dagens stadsdel.

Bor Du i Lugnvik, har du bott i Lugnvik eller på annat sätt har minnen därifrån hör av Dig till undertecknad. Vi lånar också gärna fotografier från Lugnvik för inskanning.

Tack på förhand
Inger Jonasson
Tel. 063-512732 inger.jonasson@comhem.se

Herr Ola i Trång

Vid årets första medlemsmöte fick JLS medlemmar stifta bekantskap med Herr Ola i Trång. För många var han en känd man som man kan räkna in bland sina anfäder. För oss andra var det en helt ny bekantskap.

Bertil Nilsson bosatt i Trång och ättling till Herr Ola delade med sig av sina kunskaper om anfadern.

Herr som titel visar att Ola var präst. Han föddes dock som Olof Nilsson i Mo, Alsen. Födelsedatumet är en av de saker som är oklart vad gäller Olof. I skrifterna cirkulerar minst tre årtal; 1575, 1576 eller 1583. Hans föräldrar var prosten i Offerdal Nils Andersson och hans hustru Märta Eriksdotter. Märta var dotter till prosten Erik Andersson i Oviken, som också kallas Jämtlands reformator.

Enligt Härnösands stifts herdaminnen studerade Olof teologi i Wittenberg. Efter avslutade studier återvände han till Jämtland. Där var det oroliga tider med Baltzarfejden – en väpnad konflikt i Jämtland och Härjedalen under Kalmarkriget 1611 – 1613. När svenskt krigsfolk ryckte in i Jämtland valde Herr Ola att fly till Norge där han blev sogneprest i Beistadens prestegjeld i Trondheims stift. 1616 återvände han till Jämtland och blev präst i Offerdal. Vid sidan av prästämbetet gjorde Herr Ola en mängd fastighetsaffärer. Han ägde hemman i hela Jämtland. Hemman som han inte alltid förvärvat med prästerligt sinnelag. Han lånade t.ex. ut korn när det var nödår och krävde sedan snabb återbetalning. När gäldenären inte kunde klara detta togs hemmanet som betalning av denne processernas mästare. Han bodde själv aldrig i Offerdals prästgård utan lät den förfalla. Det gick så långt att arrenderande landbonde tröskade säden inne i vardagsstugan till församlingsbornas förtvivlan. Själv bodde Herr Ola först i Mo, Alsen på sin fädernegård sedan på ett i Trång inköpt hemman. Enligt sägen lade han under sig hela byn så

när som på ett hemman, som ägaren vägrade att avyttra. Stämningen mellan de båda grannarna var så spänd att de inte kunde använda samma hink i den gemensamma brunnen i byn.

Med gudstjänsterna var det också si och så och mässfall var inget ovanligt. Mellan Alsen och Offerdal ligger en sten som kallas ”körschgång-sten”. En bondmora hade gått till kyrkan med sin man för att bli kyrktagen men ingen präst kom. På vägen hem mötte hon prästen Herr Ola. Hon beklagade sig över den uteblivna kyrkgången men Herr Ola fann på råd. Han bad kvinnan knäfalla på en sten vid vägen. Där skedde hennes kyrkgång. Herr Ola menade att platsen för dylikt inte hade någon betydelse.

Det ryktades också om att Herr Ola hade en svartkonstbok och kunde trolla. En sommar brydde han sig inte om att ta in höet i ladorna trots att han hade många drängar. När alla grannar bärgat sitt hö gick Herr Ola en kväll ut på ången. En av drängarna smög sig efter honom och fick då se hur höet liksom sögs in i ladorna och skörden var bärgad.

Ryktet om svartkonstboken levde kvar ännu 1876 när gamla kyrkan revs. Det sas att boken skulle vara gömd mellan muren och gravhällen som var inmurad på östra gaveln. Det kom fullt med folk för att se om ryktet talade sant. Till åskådarnas besvikelse hittades ingen svartkonstbok den gången.

Eftersom Herr Ola inte skötte sin prästsyssla på ett tillfredsställande sätt befriades han från sitt ämbete 1622. Detta bekymrade dock inte herr Ola som fortsatte att predika. Herr Ola var gift minst två gånger: 1.a med Elin Larsdotter och 2.a med

Märit Hemmingsdotter.

Om Herr Olas födelsedatum är osäkra så finns tiden för hans död angivet på den gravsten som finns i Alsen. Han dog den 12 november 1636. På hans gravsten kan man läsa att ”*her hvilar haederlige och vellerde Mand salig her Ole Nilsen fordom sogneprest i Offerdal giæld i 36 Ar*”

Enligt föreläsaren finns det gott om oklarheter kring Herr Ola i Trång. Det finns dock lämningar i Trång som minner om hans tid där:

- Den tidigare nämnda gravstenen vid Alsens kyrka
- Herr Ola-muren vid Storsjöns strand. Muren är byggd på strandbrinken för att förhindra att matjorden spolades ut i sjön.
- Herr Ola-betslet – ett vackert hästbetslet

Sammanfattningsvis kan väl sägas att Herr Ola var en av de första finansmännen i Jämtland och han har lämnat spår som fascinerar oss fortfarande efter 380 år.

Inger Jonasson

Källor Föredrag av och skriftligt material från Nils-Bertil Nilsson.

Skarprättaren

”Den allmänna tron är nog att till skarprättarbefattningen måste utses en så rå och okänslig person som möjligen kan uppbringas. Så är dock inte fallet. Far var tvärtom så känslig, att han rördes lätt till tårar, till och med då han hörde vacker sång och musik. Han kunde ej slakta en kanin då han fann slakt motbjudande. Han var stor djurvän, och vi barn sågo i detta avseende flera gånger bevis på hans goda hjärta.”

Dessa rader om Sveriges sista skarprättare, A G Dalman, finns att läsa i boken *Skarprättaren / Föregångare och Förrättningar*. Boken utkom på Specialförlaget, Stockholm, 1934, ny upplaga 1946. Bokens första del: *Minnen av min far och hans förrättningar* är författad av G A Dalman, äldste son och tillika biträde till fadern. Övrigt innehåll i boken har författats av G O Gunne.

Sveriges sista skarprättare eller mästerman som yrket även ibland benämndes var alltså Anders Gustaf Dalman. Han föddes i Norberg den 17 februari 1848 och avled i Stockholm den 30 juli 1920. Innan han blev skarprättare försörjde han sig som korpral vid Västmanlands regemente. Efter sökt och erhållet avsked ur krigstjänsten antogs han den 5 augusti 1885 till skarprättare för Stockholms stad men sedermera kom tjänsten att omfatta hela Sverige. Nämnas kan att han blev utsedd till skarprättare för Jämtland år 1891. Dalman tog yrket ur ren försörjningssynpunkt och han led oerhört av att utöva det enligt en god vän till Dalman, kriminalkommissarie Chroona, kriminalmuséets skapare. Denne Chroona fann ”alltid Dalman som en

hedersman, enkel, naturlig och flärdfri, pliktrogen i sin tjänst och lämnar ett personligt gott minne efter sig”.

Att vara mästerman kunde i det dagliga livet hasinaobehagliga sidor och det tog sig bl. a i uttryck av anonyma skrivelser där han uppmanades sluta medsysslan, vidare att han med ett sådant ovärdigt yrke aldrig skulle komma att få förlåtelse inför Gud och andra liknande påståenden. När han igenkändes ute på Stockholms gator kunde följande samtal utspinna sig: ”Se, där går skarprättaren!” ”Vad är det för en?” ”Det är ju han som huggar huvudet av folk, vetja!” ”Kors, och en så’n får gå lös.” Men eftersom det i boken framkommer att Dalman på sin lägenhetsdörr hade en dörrplåt där det stod tydligt utsatt: **A. G. Dalman Skarprättare**, kan man förmoda att trakasserier inte var så allvarliga att han tvingades avstå från att ”skylta” med sitt yrke på detta sätt.

Under sin tjänstgöring kom Dahlman att avrätta 6 personer, 1 kvinna och 5 män. 5 av dem med handbilen och 1 med fallbilen.

Den äldste sonen d.v.s. författaren till denna bok tjänstgjorde fr. o m Dahlmans tredje avrättning som biträde åt fadern. Första arbetsuppgiften var att dra slipstenen åt fadern när han sin vana trogen själv slipade bilen inför en avrättning. Han hjälpte även fadern med att sätta upp schavotten vilken bestod av några 2-tumsplank på vilka ”stocken” fastskruvades. Runt

A. G. Dalman skarprättare
Foto omkr. 1910, okänd fotograf

schavotten sprems ett lager fin sand. När det var dags för domens verkställighet var det sonen som lade ner och spände fast den dödsdömde vid stocken.

Sonen beskriver i sin berättelse hur de 4 avrättningar han deltog i förlöpte vad gäller skeenden före, under och efter avrättningarna.

Dahlman var skarprättare i 35 år och hann avlida innan dödsstraffet i lag den 3 och 17 juli 1921 förbjöds i Sverige. Meningen var väl att hans son skulle senare skulle få platsen om han ville ha den. Enligt Gunne lär dock sonen för honom förklarat att han gärna skulle avstått från de 1700

kronorna per år han tjänat som skarprättarbiträde. Han hade fått nog av de 4 avrättningar han medverkat vid.

I efterskriften av G O Gunne beskriver han skarprättaryrket och hur detta yrkes anseende har växt med åren. Det var Karl XII i förordning av 1699 beslutade att "till skarprättare skola antagas ärlige och oberyktade personer, de där, i anseende till deras ostraffeliga förhållande, med skäl kunna lidas bland ärligt folk". Det var därmed slut på att dödsfångar benådades mot att de blev mästermän vilket varit fallet tidigare.

Statistik över avrättningar i Sverige under 1800- och 1900-talen redovisas och det kan konstateras att dödsdomar och dess verkställighet minskade successivt tack vare att dödsdomar bortföll från många brott.

I boken får man också veta vilka som var Dalmans föregångare

som skarprättare i Stockholm och deras göranden och låtanden.

1877 skedde den sista offentliga avrättningen i Sverige. Därefter genomfördes de på fängelsegården med ett fåtal närvarande vittnen. Den sista avrättningen i Sverige skedde den 23 november 1910.

Gunne skriver att "Det har från flera håll ansetts, att en skildring av de personer som sist i Sverige undergingo dödsstraff liksom också av de gärningar som förorsakade dåden, bör finnas i ett arbete som detta. Dessa brottskildringar ha helt naturligt mycket litet försonande över sig. Men man förvånar sig icke över det – det är ju de svåraste brott som begåtts under en tid av c:a 30 år. Nekas kan icke, att en del brottslingar äro folkhjältar. Även ur den synpunkten kan det vara förmånligt att lära känna dem men icke genom tidningar och skillingtryck, utan som de finnas i Högsta domstolens

akter. Att en stark nedkortning måste företagas kan den som sett dessa akter förstå utan vidare, liksom också att ett och annat litet rent mänskligt drag kommer med. De lämpa sig icke som konfirmationslektyr, men ur andra synpunkter, som ett litet bidrag till vår svenska Pitaval kunna de försvaras".

Således skildrar Gunne de 6 sista avrättningarna i Sverige och det var vid dessa som A G Dalman förde bilan.

Jag anser att boken ger en bra beskrivning av skarprättaryrket och några av dess utövare. Tack och lov finns inget behov av detta "hantverk" längre och vi skall hoppas att så förblir för all framtid.

/Örjan Löf

I anknytning till detta tipsas om Kurth Malmborgs föredrag den 3 mars om *Den sista avrättningen i Brunflo*.

/red.

Nytt på Landsarkivets, ÖLA:s, forskardatorer

Begravda i Sverige DVD

Den senaste versionen av Begravda i Sverige (vers 2 från 2012)-

Skivan innehåller 95 procent av alla digitalt registrerade begravda personer i Sverige, motsvarande 6,4 miljoner individer.

"Klipparkivet och Inrikes pass", Genealogiska föreningens databas.

Klipparkivet innehåller familjenotiser m.m. från SvD och DN, åren 1936-1990, sökbara på efternamn. Databasen för inrikes pass omfattar åren 1812-1860 och innehåller passjournaler och andra passhandlingar, också de sökbara på personnamn.

INBJUDAN

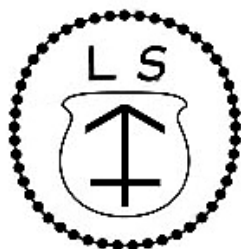
Ättlingar i nu 14:e – 17:e led till kyrkoherden Laurentius Svenonis (1507-1573)
och Margareta Hansdotter, Stormor i Dalom (1594-1657)
hälsas välkomna till Härnösand och Säbrå, 9-10 augusti 2013.

SÄBRÅanor

Ättinga-
träff i
Härnösand
9-10 aug.

2013

Medlemmar ur föreningen Härnösands släktforskare och Guideföreningen i Härnösand har bildat ... "Allmännyttiga ideella kulturföreningen Laurentius Svenonis och Stormor i Dalom".

Laurentius Svenonis sigill

Genom ett samarbete mellan Kulturföreningen och Härnösands kommun, Säbrå församling, Riksarkivet, Härnösands Domkyrkoförsamling, Murberget Läns museet Västernorrland Sambiblioteket m fl samt med näringslivet i Härnösand genomförs en ättingaträff i Härnösand.

Välkomna till Härnösand.
Deltag i ättingaträffen, ett intressant
evenemang med omväxlande och
innehållsrikt program!
Anmälan görs på vår hemsida.

Stormor i Dalom

Frågor om ättingaverket:

Björn Thunberg
v. ordf. Härnösands släktforskare
bjorn.thunberg@home.se
073-083 04 39

Frågor om evenemanget:

Yngve Wiik
ordf. Kulturföreningen
yngve.wiik@telia.com
073-181 16 53

www.sabraanor.se

För Novisen: Söksystem vid släktforskning

Här följer ett förenklat söksystem för hur du skall gå tillväga i din släktforskning. Avsikten är ej att du skall få en fullständig bild av hur släktforskning går till, utan att du först skall förstå hur man gör.

- Ta reda på en äldre släktings födelsedatum och födelseförsamling. Om du inte vet detta kan de folkräkningar som SVAR m.fl. databearbetat vara till hjälp.
- Gå till *födelseboken* för denna församling och sök upp datumet. Notera ev. by. Se ev. hänvisning till sida i husförhörslängden/församlingsbok (f-bok).
- Gå till *husförhörslängden/f-bok* på den sida som ev. finns nämnd i födelseboken. Där finns eventuellt uppgifter om samtliga familjemedlemmar och andra i hushållet under de år som boken omfattar. Saknas sidhänvisning, sök på ev. angiven by. Index kan finnas i början eller slutet av boken.

Byte av bostadsort?

- a) Bor man kvar under hela perioden: gå tillbaka till en äldre husförhörslängd (följ också framåt för att få hela familjen). GB resp NB betyder ”gamla” resp ”nya” husförhörsboken.
- b) Om man flyttar:
 - a. Inom församlingen: se hänvisningar till annan sida i husförhörslängden
 - b. Utanför församlingen: gå till *utflyttningsboken* för att se vilken socken man flyttar till (står oftast även i husförhörslängden).

Gå sedan Gå till denna församlings *inflyttningslängd*. Se där hänvisning till sida i husförhörslängden

Vid giftermål

Uppgifter om makarna finner man i *lysnings- och vigselboken*.

Ta reda på var maken/makan kommer från. Gå först till brudens församling.

- a) Om bägge från församlingen: Gå till ev. given sida i *husförhörslängden* och gör som ovan
- b) Om från olika församlingar: gå till ev. *utflyttningsbok*. Se hänvisning till sida i husförhörslängd. Gå sedan till *husförhörslängden* och gör som ovan.

Vid uppgifter om födslar

Gå till *födelse- och dopböckerna* för att få reda på faddrar, och eventuellt vem fadern är om denne ej nämns i husförhörslängden. Kolla i de följande husförhörslängderna efter fadern.

Vid uppgifter om dödsfall

Gå till *död- och begravningsböckerna* för uppgifter om exakt dödsdag och ev. dödsorsak.

Om datum, bostad eller församling ej stämmer

- a) Sök i husförhörslängden på andra sidor efter personer med samma födelsedatum.
- b) Sök efter personer med samma namn. Båda dessa metoder måste användas med stor försiktighet. Stor tveksamhet!
- c) Om församling ej stämmer: Ofta har flera församlingar en gemensam kyrkoherde. Sök på någon annan av dessa församlingar. Kolla om folkräkningarna kan hjälpa dig.

Om kyrkbokföring saknas

Kolla *bouppteckningar*, som kan ge upplysningar om familjen. Sök i *mantalslängder* och annat med viss varsamhet! Var hellre beredd på att konstatera att du inte vet än att gissa.

Presentationer av föredragshållare.

Peter Sjölund, ordförande i Härnösands Släktforskningskommitté, är en av pionjärerna inom svensk DNA-släktforskning. Peter har släktforskat sedan 1989 och skrivit artiklar både i Släktforskarnas Årsbok och i Släkthistoriskt Forum. De senaste åren har han lärt sig hur DNA-tekniken kan ge nya spännande möjligheter som komplement till den traditionella släktforskningen.

I samband med årsmötet den 2 april kommer Peter att hålla ett föredrag, *”Släktforska med hjälp av DNA - hitta släktingar världen över och spåra dina rötter 100 000 år tillbaka”*.

Foto: Peter Sjölund

Manne Mosten är krögare och entreprenör med kulturintresse och vill överföra detta intresse till turister och andra matintresserade. Han skraddarsyr aktiviteter, menyer, föredrag, studiebesök och resor. Mer om detta hittar du på hans hemsida www.kulitur.se. Manne kommer på Släktforskarnas dag att hålla ett föredrag om *Östersunds restaurang-, krog- och nöjesliv under 300 år*.

Fotograf okänd.

Finn Karlsen kommer på **Släktforskningens dag** den 16 mars att ha ett föredrag med temat: *”Søk i det norske Digitalarkiv”*.

Finn presenterar sig med följande:

Jeg er 65 år og har arbeidet med slektsforskning i over 40 år. For tiden er jeg ansatt (anstalld) ved Statsarkivet (Landsarkivet) i Trondheim hvor arbeidsoppgavene primært er rettet mot publikum og brukere av Arkivverkets tjenester. En del av arbeidet består i foredrags- og kursvirksomhet.

Et annen viktig arbeidsområde er digitalisering og tilgjengeliggjøring av de kildene som Arkivverket rår over. Jeg er blant annet medlem av Riksarkivarens gruppe for prioritering av hvilke kilder som skal digitaliseres og legges ut på Internett.

Jeg har også vært delaktig i forarbeid og gjennomføring av flere episoder av den norske varianten av tv-serien *Hvem tror du at du er*.

Foto: Ann-Carin Bøyeseen

Avsändare:

JLS

c/o Maud Tornving

Nyponvägen 21

831 62 Östersund

Tid och plats	Aktivitet
Måndag 4/3 kl. 13.00 Landsarkivet	Den sista avrättningen i Brunflo Kurth Malmborg berättar vad som hände innan!
Lördag 16/3 kl.11-16 Landsarkivet	Släktforskningens dag Program se framsidan.
Tisdag 2/4 kl. 18.00 Landsarkivet	Årsmöte Se framsidan.
Måndag 15/4 kl. 13.00 Samling i Rådhusets reception, ingång från Rådhusgatan mellan Rådhuset och Biblioteket	Studiebesök på kommunarkivet, Östersund
Måndag 13/5 kl. 13.00 Landsarkivet	Utvärdering av program, mötestider och lokal. Önskemål om kommande program. Film och fika
Söndag 1/6	Utflykt Se JLS Nytt nr 2

Om du har läst en bra historisk bok eller släktforskarbok, gör ett referat och skicka in till redaktionen för vår tidskrift för publicering!